

Praktiska Sverige AB

Rektorn vid Borås Praktiska Gymnasium

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan
Borås Praktiska Gymnasium
i Borås kommun

Tillsyn i Borås Praktiska Gymnasium

Skolinspektionen genomför under 2012 och 2013 tillsyn i 44 gymnasieskolor som har Praktiska Sverige AB som huvudman. Borås Praktiska Gymnasium besöktes av Skolinspektionen den 22-23 januari 2013.

Fakta om skolan

Huvudman för Borås Praktiska Gymnasium är Praktiska Sverige AB med organisationsnummer 556257-5786.

Skolan följer läroplanen för gymnasieskolan, Lgy 11 (årskurs 1 och 2) samt läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94 (årskurs 3).

Enligt sammanställning som rektorn lämnat in inför tillsynen har skolan 152 elever varav 25 i introduktionsprogram (programinriktat individuellt val), 69 i gymnasial lärlingsutbildning och 45 i försöksverksamhet med lärlingsutbildning. Eleverna kommer från Borås, Bollebygd, Vårgårda, Svenljunga, Ulricehamn, och Tranemo kommuner. Skolan ligger i ett företagsområde i anslutning till Borås tätort.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Borås kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Borås kommun har uppgett att man håller årliga kvalitetssamtal med skolledningen i syfte att följa upp verksamhetens resultat. Kommunen har också tagit del av skolans kvalitetsredovisning.

Skolan startade läsåret 2007/08. Läsåret 2012/13 bedriver skolan följande utbildningar:

Årskurs 1 och 2:

- Det nationella bygg- och anläggningsprogrammet, inriktningarna måleri, husbyggnad samt mark och anläggning
- Det nationella el- och energiprogrammet inriktningen elteknik
- Det nationella fordons- och transportprogrammet, inriktningarna personbil samt godshantering
- Det nationella hantverksprogrammet, inriktningarna florist samt övriga hantverk (yrkesutgång lässmed)
- Det nationella industritekniska programmet, inriktningen svetsteknik
- Det nationella restaurang- och livsmedelsprogrammet inriktningen kök och servering
- Det nationella vvs- och fastighetsprogrammet inriktningen fastighet

- Introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val och yrkesintroduktion.
- Årskurs 3:
- Specialutformat program närliggande byggprogrammet, inriktning mot måleri, anläggning och plattsättning – utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till byggprogrammet.
- Specialutformat program närliggande elprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till elprogrammet.
- Specialutformat program närliggande fordonsprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till fordonsprogrammet.
- Specialutformat program närliggande hantverksprogrammet, inriktning mot florist – utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till hantverksprogrammet.
- Specialutformat program närliggande hotell- och restaurangprogrammet – utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till hotell och restaurangprogrammet.
- Specialutformat program närliggande industriprogrammet inriktning mot svets – utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till industriprogrammet.
- Specialutformat program närliggande energiprogrammet, inriktning mot fastighet – utbildningen ska i bidragshänseende hänföras till energiprogrammet.
- Skolan har även godkännande för det nationella naturbruksprogrammet inriktning djur, det nationella hantverksprogrammet inriktning övriga hantverk samt det nationella hotell- och turismprogrammet inriktning hotell och konferens. Skolan har dock inga elever på dessa program.

Kunskapsresultat

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2011/12 var den genomsnittliga betygspoängen 11,5, vilket innebär en viss sänkning jämfört med de senaste två läsåren (12,0 respektive 11,6). För kvinnliga elever var betygspoängen 12,5 och för manliga 11,0. Genomsnittet för samtliga utbildningar i riket är 14,0. Av de elever som har slutbetyg är det 87 procent som når grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier. 40 procent av eleverna läser utökat program.

Enligt skolans egen statistik var det 55 procent av eleverna som hade godkänt betyg på det nationella provet i Svenska B/Svenska 2, 71 procent av eleverna i Matematik A/Matematik 1a1 och 72 procent av eleverna i Engelska A/Engelska 5.

Helhetsbedömning

Skolans genomsnittliga betygspoäng läsåret 2011/12 är 11,5. Resultatet är lågt i en jämförelse med samtliga utbildningar i riket (14,0). Bara 73 procent av eleverna i årskurs tre fick slutbetyg. En stor andel elever klarar inte de nationella proven i svenska, matematik och engelska med godkänt betyg. Skolan behöver alltså ytterligare förbättra sitt arbete med att ge alla elever förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Skolans arbete med särskilt stöd har betoning på sociala stödinsatser, men detta täcker inte elevernas behov och alla elever får inte det pedagogiska stöd de behöver. Skolans måste etablera fungerande rutiner för arbetet med särskilt stöd, såväl när det gäller uppmärksammande som åtgärdsprogram och det särskilda stödets innehåll.

En avgörande faktor för måluppfyllelsen är huruvida undervisningen är anpassad till de elever som har valt skolan. Skolan behöver en tydligare inriktning mot pedagogiskt utvecklingsarbete, bland annat för att undanröja hinder i form av elevers negativa attityd mot skolarbete. Skolan behöver också arbeta mer med att göra eleverna delaktiga i vad som ingår i deras utbildning och hur den läggs upp.

Det finns ett kvalitetsarbete på skolan, men detta behöver få en tydligare struktur så att analys av resultat, utvecklingsbehov utifrån dessa, åtgärder och uppföljning hänger ihop. Rektorn behöver förtydliga sitt pedagogiska ledarskap så att utvecklingsinsatserna sker utifrån kvalitetsarbetets slutsatser. Skolan är organisatoriskt följsam i förhållande till behov hos eleverna i form av bland annat "lilla gruppen" och eleverna i språkintröskning, men det är ganska nyligen som man genom specialpedagogens kompetens skaffat en möjlighet att analysera utvecklingsbehov i undervisningen. Detta arbete har ännu så länge fått marginellt genomslag, och arbetet för ökad måluppfyllelse är främst inriktat på insatser mot enskilda elever.

Majoriteten av skolans elever befinner sig i lärlingsutbildning, och skolan måste säkerställa att utformningen av denna motsvarar bestämmelsernas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 27 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Informera eleverna om vad som gäller i fråga om inflytande samt om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.
- Klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har.
- Säkerställa att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.
- Stärka elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan.
- Anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

Information om mål, inflytande och huvuddragen bestämmelserna för utbildningen

Enligt skollagen ska eleverna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas. Kravet på information utvecklas i läroplanen där det anges att elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.

Skolinspektionens utredning visar att eleverna inte får kontinuerlig information om utbildningens mål, rätten till inflytande och om huvuddragen i bestämmelserna för utbildningen. Enligt lärarna ges mycket information i början av terminen. Eleverna bekräftar detta men säger att det är mycket på en gång och man minns inte efteråt. De exempel på information som eleverna ger handlar om utbildningens praktiska utformning och lärarna beskriver också att mentorstiden mest handlar om praktisk information. Intervjuade lärare ger enstaka exempel på att eleverna informeras om bestämmelser för utbildningen, till exempel vilka kurser de ska gå samt om planen mot kränkande behandling, vil-

ket eleverna bekräftar. Varken intervjuade lärare eller elever beskriver att eleverna blir informerade om rätten till inflytande över utbildningen. Eleverna uppger att rättigheter de känner till är "komma i tid, inte bli diskriminerade". De känner exempelvis inte till elevers rättigheter angående särskilt stöd, inflytande i undervisningen eller rätten att medverka vid utformning av ordningsregler och plan mot kränkande behandling. Skollagen och läroplanen är i stort sett okända för intervjuade elever, och det varierar mellan olika program om eleverna känner till examensmålen. Vidare finns det intervjuade elever som inte är klara över att de deltar i försöksverksamhet med lärlingsutbildning, vilken lyder under särskilda bestämmelser.

Samverkan

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.

Vid Borås Praktiska Gymnasium ger lärare och elever enstaka exempel på sådan lärarsamverkan, och lärarna och rektorn uppger att detta område behöver utvecklas.

Stöd och stimulans

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt. Läraren ska stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära.

Intervjuer med rektorn, lärarna och eleverna vid Borås Praktiska Gymnasium visar att både lärare och övrig personal i stor utsträckning uppmuntrar eleverna att försöka nå så långt som möjligt, men det finns också elever i olika utbildningar som uppger att läraren nöjer sig med elevers lågt ställda målsättningar, där bland annat branschkravet att nå godkänt betyg utgör taket för skolans och elevens ansträngningar. Att detta är ett område som skolan anser sig behöva utveckla framgår av skolans handlingsplan, utarbetad av rektorn och lärarna tillsammans, där det finns mål som handlar om att motivera eleverna att sikta högre än att bara bli godkända och att ha höga förväntningar på elevernas resultat.

Anpassning av undervisningen

I läroplanen anges att lärarna ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Även skollagen betonar att hänsyn ska tas till elevernas olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt lärarna och elevhälsan finns det många elever som är negativa till att gå i skolan och har särskilt motstånd mot de teoretiska delarna, och frånvaron uppges vara hög. Av intervjuerna med elevhälsan framgår det att den mest an-

vända strategin för att få eleverna till undervisningen är att "jaga" dem och att en utveckling av de pedagogiska metoderna för att göra undervisningen mer intressant och tillgänglig för de elever som söker sig till skolan ännu så länge ges litet utrymme. Intervjuade elever uppger att åtgärden när de tappat koncentrationen är att få ta en bensträckare. Av intervjuerna med lärarna och rektorn framgår det också att uppföljningen av måluppfyllelsen i teoretiska ämnen har en betoning på den enskilda elevens resultat, snarare än vad betygsresultaten säger om hur undervisningen lyckas nå eleverna generellt.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 §, 4 kap. 14 § skollagen, Lgy 11 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, / 9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 1.1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och 1 kap. 4, 6 §§ 1992 års gymnasieförordning

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

- Organisera skolans forum för samråd så att eleverna ges reell möjlighet till inflytande.
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Ange utformningen av elevernas inflytande i planeringen av verksamheten.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. I läroplanen utvecklas detta krav och genom att det tydliggörs att läraren svarar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Vid skolenheten ska det, enligt skollagen, finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna. Den närmare ut-

formningen av elevernas inflytande ska, enligt skollagen, anges i samband med planering av verksamheten.

Intervjuer med lärare, elever och rektorn vid Borås Praktiska Gymnasium visar att skolan inte har någon gemensam strategi för att utveckla elevernas inflytande i undervisningen och att inflytandet är olika tillgodosett beroende på lärare. Samstämmiga uppgifter från rektorn, lärare och elever visar att det finns en lärare som arbetar med att utgå från kursmålen och utifrån dessa tillsammans lägga upp arbetet tillsammans med eleverna. Av intervjuerna med elever och lärare framgår det dock att det också finns lärare som bara bjuder in eleverna till delaktighet när det gäller arbets- och redovisningsformer, och lärare som enbart ger eleverna instruktioner utan att göra dem delaktiga i utformningen av undervisningen.

Elever, lärare och rektorn berättar att det finns elevråd, men det framgår också av intervjuerna att representationen från klasserna i elevrådet inte är fullständig och att den tid som klasserna har till forum för samråd, mentorstiden, mest används till diskussion om yrkesämnena eller praktisk information. Om det finns synpunkter på annan undervisning får eleverna vända sig direkt till dessa lärare. Vidare uppger elever att de för fram saker till rektorn direkt i stället för till elevrådet och att de använder sig av elevrådet bara om de vill vara anonyma.

Resultatet av huvudmannens enkätundersökning Skolbarometern indikerar att eleverna upplever sig ha goda påverkansmöjligheter individuellt men sämre när det gäller demokratiska arbetsformer och undervisningen. Läsåret 2011/12 ansåg 71 procent av eleverna att påståendet "Skolans lärare lyssnar och tar hänsyn till vad jag tycker" stämde helt och hållet eller ganska bra. När frågan däremot gäller om eleverna har möjlighet att påverka skolan genom klassråd/elevråd eller mentorstid har motsvarande andel sjunkit till 60 procent, och det är bara 46 procent som upplever att de kan påverka hur kurser och lektioner läggs upp. Av skolans dokumentation och i intervjun med rektorn och lärarna framgår det att skolan inte har angett den närmare utformningen av elevernas inflytande i samband med planering av verksamheten.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med elevernas inflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9, 13 och 14 §§ skollagen, Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/ 9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

- Genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Se till att åtgärderna i planen mot kränkande behandling motsvarar identifierade behov på skolan och arbetsplatserna och att planen innehåller en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Motivering

I skollagen anges att det är huvudmannens ansvar att se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. I huvudmannens övergripande skyldighet att motverka kränkande behandling ingår att se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Arbetet med att motverka kränkande behandling ska enligt skollagen dokumenteras i en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt Skolinspektionens praxis innebär "en översikt över de åtgärder som behövs" krav på att vissa rutiner ska finnas i planen; rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling, rutiner för uppföljande insatser samt rutiner för hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Dessutom ska rutinerna enligt praxis ha såväl ett elev- elevperspektiv (kränkningar elever sinsemellan) som ett vuxen-elevperspektiv (kränkningar av vuxen mot barn/elev).

Borås Praktiska Gymnasiums plan mot kränkande behandling anger att en kartläggning av verksamheten har gjorts men inte vilka åtgärder som är planerade att genomföras under året utifrån resultatet av denna. Planen innehåller inte heller någon redogörelse för hur planerade åtgärder enligt föregående års plan har genomförts. Redogörelsen för rutinerna vid akuta åtgärder inkluderar inte vuxen-elev-perspektivet.

Av intervjuerna med lärare och elevgrupper på skolan framgår det att det är vanligt med grovt språkbruk mellan eleverna. Eleverna uppfattar detta som normalt och acceptabelt. De uppger att lärarna försöker säga till men att de ger upp. Lärarna uppger att de diskuterar hur de ska se till att det blir ett bra klimat på skolan. Vidare framgår det av intervjuer med personal att det bland

eleverna fälls nedsättande kommenterar utifrån könstillhörighet och eleverna uppger att eleverna på arbetsplatserna kan möta främlingsfientliga uttryck. Att det finns behov av att arbeta med dessa frågor anges inte i planen mot kränkande behandling. Enligt intervjuerna med rektorn, lärare och elever finns det inget systematiskt förebyggande arbete, utan det värdegrundsbete som sker består huvudsakligen av uppföljning av inträffade händelser samt strategin att vara goda vuxna förebilder.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i arbetet med trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

6 kap. 7-8 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektorn.
- Utarbeta åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd och se till åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Ge eleverna det särskilda stöd de behöver.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare ska enligt skollagen ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Intervjuade elever berättar att det första som händer om de riskerar att inte nå målen är att de får en "F-varning" och flera olika elever vittnar om att sådana varningar kommer sent i kursen. Enligt representanter för elevhälsan anmäls

det inte systematiskt till rektorn om en elev befaras att inte nå kunskapskraven. Intervjuade elever berättar att det trots ett antal F-varningar varit elevens eget ansvar att "läsa upp kursen" och att åtgärdsprogram inte har utarbetats. En elev beskriver att läraren hänvisat till att eleven varit på arbetsplats hela tiden när eleven fick sin IG-varning som förklaring till varför eleven inte fått åtgärder från skolan. Enligt lärare finns det en stor mängd åtgärdsprogram, men representanter för elevhälsan uppger att dessa främst är inriktade på social problematik. De uppger att det inte finns åtgärdsprogram som omfattar pedagogiska insatser. Enligt rektorn kan avsaknad av åtgärdsprogram bero på att man genomför åtgärder inom undervisningens ram som dokumenteras i form av minnesanteckningar.

De insända exempel på åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av visar att elevens behov inte beskrivs i förhållande till målen för utbildningen. Åtgärdsprogrammen bekräftar också att pedagogiska åtgärder från skolans sida är sällsynta och åtgärderna är mestadels generellt beskrivna, till exempel "att läsa ikapp", att eleven ska delta i "lilla gruppen" utan precisering av målet med detta, att eleven ska ta emot "all hjälp och stöd som erbjuds" eller att skolan ska "hjälpa och stötta i möjliga mån". Enligt skolans handlingsplan för ett systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2012/13 behöver skolan "erbjuda stöd på riktigt för de elever som behöver det".

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Fortlöpande ge varje elev återkoppling på hennes eller hans kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande informeras om elevens utveckling. Läraren ska, enligt riktlinjer i läroplanen, fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna.

Skolinspektionens utredning visar att eleverna i högre utsträckning måste få återkoppling på sitt arbete. De intervjuade eleverna har olika erfarenheter av hur de får återkoppling. Eleverna i en del utbildningar berättar att lärarna tydligt hänvisar till kunskapskrav/betygskriterier när de återkopplar elevernas kunskapsutveckling, medan andra elever är osäkra om det är kunskapskrav/betygskriterier som läraren refererar till. En del elever beskriver att kursplanen/ämnesplanen inte berörs så ofta i samtalen och att eleven litar på att läraren gör rätt. På ett program uppger eleverna att de får veta hur det går först när betyget är satt. När det gäller återkoppling i förhållande till genomförda moment på arbetsplatserna framgår av intervjuer med elever att det är stor skillnad mellan arbetsplatserna. En del handledare utgår från styrdokumentet medan andra inte känner till dessa och inte ger eleverna återkoppling i förhållande till betygskriterier och kunskapskrav, vilket bekräftas av intervjuer med handledare. En del av eleverna vet inte om det förekommer någon kommunikation mellan lärare och handledare om bedömningen av deras kunskaper utan uppfattar det som att det är de som är budbärare mellan skolan och arbetsplatsen. Samtal mellan lärare, handledare och elev förekommer endast i undantagsfall enligt intervjuade elever. Rektorn har dock uppfattningen att fortlöpande återkoppling till eleverna sker.

Sammanfattningsvis visar utredningen brister i den återkoppling som eleverna får om sin kunskapsutveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 4 § skollagen, Lgy 11 2.5 Bedömning och betyg / 9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.5 Bedömning och betygsättning

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska se till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Rektorn måste se till att det kvalitetsarbete som bedrivs är systematiskt och omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Det är enligt läroplanen rektorns ansvar att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Det är rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål).

Enligt lärarna är rektorn en pedagogisk ledare som "stödjer och pushar" men för flertalet intervjupersoner är det inte tydligt vilken utveckling rektorn aktivt driver för att öka elevernas måluppfyllelse, och rektorn upplevs styra aktivt främst "när det inte fungerar". En av lärargrupperna uppger också att rektorns utrymme för pedagogisk ledning främst ägnas åt yrkeslärarna.

Lärargrupperna uppger att skolans samlade resultat diskuteras vid läsårets slut, men det framgår också av intervjuerna med lärarna att en analys av skolans resultat i liten utsträckning omfattar en omprövning av metoder i undervisningen. En specialpedagog har rektorns uppdrag att i samband med utredningar av enskilda elevers behov ge berörda lärare förslag till förändringar, men skolövergripande behov av utveckling av undervisningen har inte formulerats utifrån skolans kunskapsresultat.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-7 § skollagen, Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Praktiska Sverige AB måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att handledarna ges information och utbildning om utbildningens innehåll och mål.
- Rektorn måste besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.
- Se till att innehållet i utbildningskontrakten motsvarar författningarnas krav.
- Ge eleverna tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Motivering

Information och stöd till handledare

De handledare som ska utses enligt gymnasieförordningen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ha nödvändiga kunskaper och erfarenheter.

I "Kvalitet i gymnasial lärlingsutbildning" (prop. 2010/11:104 s. 21) bedöms handledarnas kompetens som avgörande för kvaliteten i den gymnasiala lärlingsutbildningen. Med kompetens avses dels djup och bredd i yrkeskunskaperna, dels kunskap om lärlingsutbildningens förutsättningar, till exempel de mål och kunskapskrav som finns för den gymnasiala lärlingsutbildningen. Vidare anges att skolhuvudmannen har ett stort ansvar när det gäller att tillse att handledarna har den kunskap och erfarenhet som krävs för uppdraget. Det innebär att skolhuvudmännen bör ge handledare information, stöd och utbildning kring lärlingsutbildningens innehåll, mål, ramar och ansvarsfördelningen mellan skola och arbetsplats.

Skolinspektionens utredning visar att alla handledare inte har nödvändiga kunskaper för uppdraget. Av intervjuerna med elever, lärare och handledare framgår det att det varierar mellan handledarna på arbetsplatserna om de är insatta i kurs-/ämnesplaner och betygskriterier/kunskapskrav. Rektorn uppger att det är svårt att få genomslag för nya bestämmelser om gymnasieskolan i det arbetsplatsförlagda lärandet eftersom bestämmelserna först måste få fäste hos lärarna innan dessa kan förmedla dem till handledarna. Rektorn uppger också att skolan har gett en två dagars handledarutbildning men att det är begränsat gensvar från handledarna. Rektorns uppfattning är att skolan kommit en bit på väg när det gäller att förmedla information om bestämmelser kring utbildningen till handledarna, men att arbete återstår. Detta behov uttrycks också i skolans handlingsplan för ett systematiskt kvalitetsarbete.

Rektors beslut om förläggning av kurser

Gymnasieförordningen anger att rektorn ska besluta om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras.

Enligt rektorn håller skolan på att utveckla förteckningar över centralt innehåll där fördelning över läsåren samt förläggning till arbetsplatser ska fyllas i för varje kurs. Detta utgör sedan underlag för rektorns beslut. Rektorn uppger att det pågår ett arbete med att göra sådana fördelningar av kursinnehåll, men att detta ännu inte är klart för alla kurser, och att rektorn ännu så länge endast fattat sådana beslut för en mindre del av utbildningarna.

Utbildningskontrakt

Enligt skollagen och förordningen om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning ska ett utbildningskontrakt upprättas för varje elev och arbetsplats som ingår i den arbetsplatsförlagda utbildningen. I avtalet ska det bland annat anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen och omfattningen av dessa.

Enligt rektorn finns utbildningskontrakt för alla elever. Skolan planerar att med hjälp av ovannämnda förteckningar ange innehåll och omfattning av den arbetsplatsförlagda utbildningen, men detta finns ännu inte angivet i utbildningskontrakten.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna.

I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Enligt intervjuerna med lärare och rektorn finns det ett bibliotek under uppbyggnad, men tillgången på material utifrån skolans behov är ännu inte tillgodosett och biblioteket används inte heller i skolans pedagogiska verksamhet.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller handledarnas kunskaper, rektors beslut om förläggning av kurser till arbetsplatser, utbildningskontrakten samt tillgången till skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 36 §, 16 kap. 11 a §§ skollagen, 4 kap. 12, 14 §§ gymnasieförordningen/ 9 kap. 8 § 1985 års skollag jämfört med 5 kap. 15 1992 års gymnasieförordning samt 11-12 §§ förordning (2007:1349) om försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning

I ärendets slutliga handläggning har deltagit jurist Susanna Åhgren och avdelningsjurist Ingrid Brännare.

På Skolinspektionens vägnar

Tommy Lagergren
Avdelningschef

Monika Ivarsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn hos alla huvudmän för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstudenter att nå de nationella målen och bedömer om kommunen/huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För fristående huvudmän granskas dessutom huvudmannaskap och godkännande.

För fristående skolor genomförs en tillsyn som är sammanhållen. Detta innebär att fristående skolor inom samma utbildningsföretag, oavsett geografisk hemvist, besöks under en viss period. Denna tillsyn rör enbart utbildningsföretag med två eller flera skolor.

Tillsynsplanen för dessa utbildningsföretag finns publicerade på Skolinspektionens hemsida.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag, i valda delar, för åk 3 är utgångspunkt för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

När hänvisning görs till 9 kap. 8 § 1985 års skollag är det bestämmelsens lydelse före den 1 mars 2010 som avses. I de fall hänvisningar görs till 2 kap. förordningen (1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet avses dess lydelse före den 1 februari 2011, om inte annat särskilt anges. I ärendet tillämpas gymnasieförordning (1992:394), om inte annat särskilt anges.

Av beslut om förklaring om rätt till bidrag till skolan framgår att skolan ska följa 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Det innebär att bindande föreskrifter i läroplanen kan läggas till grund för Skolinspektionens beslut.

Tillsynen av fristående gymnasieskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Varje huvudman får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan utan i vilken utsträckning verksamheten, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering till företrädare för huvudmannen. Dessa ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits på skolan inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se/Tillsyn